

Uw kenmerk

Vragen naar / e-mail

gudrun.vanbranden@rwo.vlaanderen.be

ons kenmerk

KCML/IV/2012/gvb

Telefoonnummer

09 265 46 06

Bijlagen

Datum

Betreft: advies tot evaluatie van het decreet varend erfgoed van 29 maart 2002

Aanleiding:

Er is de vraag om advies vanuit Onroerend Erfgoed naar aanleiding van de opdracht aan de administratie vanwege de Vlaamse Minister om een plan van aanpak op te stellen voor de herziening van het decreet varend erfgoed.

Na toelichting door de entiteit varend erfgoed van Onroerend Erfgoed van de “*Discussienota Herziening Decreet Varend Erfgoed , versie 1.1- 25 mei 2012;*

Komt de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, IVde Afdeling Varend Erfgoed, in haar zitting van **5 juni 2012** (1) gehouden te Oostende en bekrachtigd in speciale zitting van **12 juni 2012** (2) te Gent tot een volgende **analyse en beoordeling van het decreet van 29 maart 2002:**

(1) *Aanwezig KCML IVde Afdeling Varend Erfgoed*

- de ondervoorzitter MONSIEUR Philippe
- de leden BRAEM Peter, JALON Rita, LANSZWEERT Willem, RADEMAKERS Cees, RAMAKERS Dirk
- de adjunct-secretaris VAN BRANDEN Gudrun

(2) *Aanwezig KCML IVde Afdeling Varend Erfgoed*

- de ondervoorzitter MONSIEUR Philippe
- de leden BRAEM Peter, RAMAKERS Dirk
- de adjunct-secretaris VAN BRANDEN Gudrun

Advies

Voorafgaande opmerking.

De KCML afdeling varend erfgoed merkt op dat de inhoud van de discussienota, en de aangedragen elementen die een herziening van het decreet kunnen aansturen, sinds haar oprichting op 4 juni 2004 herhaaldelijk aan bod kwamen op de diverse zittingen.

Een aantal van de leden maakten overigens deel uit van de groep van deskundigen die betrokken waren bij de voorbesprekingen die geleid hebben tot het tot stand komen van het decreet van 29 maart 2002.

Door de aanstelling van de KCML 4° afdeling varend erfgoed werd de uitvoering van het decreet en van het uitvoeringsbesluit opgestart. Niet op zijn minst door de opmaak van een werklijst van nautisch erfgoed met een bijzondere erfgoedwaarde. Op basis van de parate kennis van de leden werd zo een eerste referentiekader voor het beschermingsbeleid uitgewerkt

Zij heeft het ook als haar taak beschouwd om de consulent en de onderzoeker van Onroerend Erfgoed, die in de recente jaren binnen het Agentschap structureel belast werden met de uitvoering van het decreet en van het uitvoeringsbesluit, op een constructieve wijze te ondersteunen en te adviseren.

Hierdoor kwam er een duidelijke dynamiek tot stand die de voorbije jaren resulteerde in de opmaak van een wetenschappelijke inventaris, een stijgend aantal beschermingen en de eerste concrete beheerswerkzaamheden in opvolging van de afgesloten beheersovereenkomsten.

De betrokkenheid van de KCML bij de huidige opdracht om het decreet na 10 jaar werking te herzien wordt als uiterst positief ervaren.

De KCML is van mening dat de uitvoering van het decreet momenteel een positief resultaat kent. Ze stelt dat het decreet eerder een bijsturing nodig heeft dan een fundamentele herziening.

Bespreking van de discussienota van Onroerend Erfgoed en advies van de KCML

1. Aanleiding

Hier merkt de KCML op dat sinds het begin van haar werking geleidelijk verschillende elementen werden aanbracht om het bestaande decreet nog beter te laten functioneren.

De KCML voerde geregeld een bespreking rond de drie belangrijkste accenten:

- Verfijning en verruiming van de begrippen, in het bijzonder van het begrip 'varend'.
- Introductie van het begrip inventaris en tot stand brengen van een erkend register.
- Verruiming van de ondersteuningsmaatregelen.

2. Historiek decreet varend erfgoed

De oprichting en werking van de KCML was een essentiële stap om het decreet operationeel te krijgen.

De KCML merkt op dat pas de laatste jaren binnen de organisatie van de achtereenvolgende agentschappen structureel en blijvend een consulent en onderzoeker met het takenpakket ter uitvoering van het decreet werden belast.

De positieve evolutie sindsdien wordt nogmaals onderstreept.

3. Begrippen en actoren

- Omschrijving van het begrip 'varend'.

De KCML is steeds voorstander geweest van een zo ruim mogelijke interpretatie van het begrip 'varend erfgoed'. Ze stelt vast dat schepen met evenwaardige erfgoedwaarde, maar in een (voorlopig) statische toestand op de wal, in principe niet geduid zijn door het huidige decreet.

Enkele voorstellen voor een meer omvattende definitie:

- ‘Het nautisch erfgoed, ..., varend, drijvend of met een vaste of voorlopige opstelling op het land’.
- ‘Het nautisch erfgoed, inzonderheid de schepen, de boten en de drijvende inrichtingen, zowel varend als verplaatsbaar op de wal of onroerend door bestemming’.
- Toepassingsveld van het decreet op het varend erfgoed (gemeenschapsmaterie). De KCML onderstreept de noodzaak voor een correcte juridische omschrijving van het toepassingsveld. Omdat het om gemeenschapsmaterie gaat moet verduidelijkt worden wat de draagwijdte is van het begrip ‘persoonsgebonden’.
- Het invoeren van een minimum ouderdom om in aanmerking te komen voor bescherming kan een antwoord zijn voor de problematiek en verwarring rond de replica’s en historiserende recent gebouwde schepen. Maar een uitzonderingsclausule is nodig om jongere vaartuigen met uitzonderlijke historische, esthetische, wetenschappelijke, sociaal culturele, industrieelarcheologische waarde alsnog voor bescherming voor te dragen.
- De KCML vraagt omzichtig te werk te gaan met de mogelijkheid voor betoelaging van bepaalde verenigingen om overacting te voorkomen. Zij onderstreept evenwel het belang om aandacht te hebben voor het overleven van de specifieke ambachten. Het betoelagen van ‘verenigingen’ moet aan zorgvuldige criteria onderworpen worden met duidelijke resultaatsverbintenissen. Het mag ook geen valse concurrentie teweeg brengen ten opzichte van de professionele wereld.
- Ook aandacht voor de vertegenwoordiging van Vlaanderen op Europees niveau voor wat het varend erfgoed betreft.

4. Inventaris

De KCML schaaft zich volledig achter deze analyse die een statuut wil geven aan de wetenschappelijke inventaris. De KCML is ook voorstander van het oprichten van een erkend register als aanvulling op de beschermingen.

Ze heeft op verschillende zittingen in het verleden uitvoerig gewezen op de noodzaak en het belang van een dergelijke wetenschappelijke inventaris als basisinstrument om tot een objectief en gestructureerd beschermingsbeleid te komen.

Het invoeren van een erkend register of lijst, met medeweten van de eigenaar, zou eveneens een stap voorwaarts zijn. Een belangrijk aantal vaartuigen met erfgoedwaarde, die niet voor bescherming in aanmerking komen gezien de strenge toepassing van de criteria, kunnen op deze wijze toch een vorm van erkenning krijgen.

Aan deze categorie zouden een aantal faciliteiten toegekend kunnen worden.

Er kan gedacht worden aan voorspraak bij ligplaatstoekenning, voordelige ligplaatsen of gratis inspectieverslagen van Monumentwacht varend erfgoed.

Het uitreiken en verplicht voeren van een wimpel, in goede staat, zou de herkenbaarheid van het initiatief bevorderen. Er kan ook nagedacht worden over het invoeren van een registernummer.

De KCML is het geschikte orgaan om te adviseren bij het opstellen van de criteria voor deze categorie gezien haar ervaring met de beschermingsprocedure.

5. Bescherming

De KCML beaamt de degelijke werking van de beschermingsprocedure.

Het decreetaal verankeren van de gehanteerde criteria zou zeker een pluspunt zijn. In het bijzonder om ook het onderscheid met het register of de erkende lijst te kunnen maken.

Het verplicht voeren van het herkenningsteken en het invoeren van een wimpel, voor zowel geregistreerd als beschermd patrimonium, zou de herkenbaarheid sterk bevorderen.

De tijdsduur tussen voorlopige en definitieve bescherming kan zo mogelijk ingekort worden.

De KCML formuleert de mogelijkheid om een aantal beheersdoelstellingen beter te verankeren via de procedure zelf. (wordt verder behandeld bij luik 6. Beheer)

In het bijzonder blijft het een bekommernis, om via een wettelijke bescherming de vaartuigen effectief in Vlaanderen te houden, en zo ruim als haalbaar publiek zichtbaar te maken.

De KCML merkt op dat ze tot nu toe steeds advies gegeven heeft op de beschermingsvoorstellen. Een decretale verankering van een verplicht preadvies blijft aangewezen.

De KCML beaamt dat de procedure kan ingekort worden onder voorbehoud van haalbaarheid indien de beheersnota (zie bij punt 6.) wordt ingevoerd tussen de voorlopige en definitieve bescherming.

6. Beheer

Het invoeren van een vergunnings- en toelatingsprocedure bij werkzaamheden kan inderdaad behoorlijk complex worden en de eigenaar of gebruiker sterk afschrikken.

Een meldingsplicht van hun ligplaats(en) of van een langdurig verblijf buiten het toepassingsgebied moet ingevoerd worden om een beter toezicht mogelijk te maken.

Het verplicht stellen van de opmaak van een beheersprogramma, na de definitieve bescherming, brengt met zich mee dat de eigenaar op dat ogenblik geen duidelijk zicht heeft op de gevolgen.

De volgende denkpiste wordt geformuleerd:

In de beschermingsprocedure wordt tussen de voorlopige en definitieve bescherming voorzien dat de eigenaar in samenspraak met het agentschap, een beheersnota opmaakt waarin een aantal aspecten behandeld en verduidelijkt worden.

Deze beheersnota maakt deel uit van de verdere evaluatie om tot definitieve bescherming over te kunnen gaan.

Wordt bijvoorbeeld behandeld (niet limitatief):

- de ligplaats(en)
- het gebruik nu en in de toekomst
- het al dan niet deelnemen aan diverse evenementen en/of openstelling voor publiek
- het opmaken van een onafhankelijke technische staat van het object
- de visie op het onderhoud
- het verduidelijken van de verplichtingen ten gevolge een eventuele definitieve bescherming.
- ...

Het opstellen van een meer gedetailleerd beheersprogramma na de definitieve bescherming moet een vereiste blijven in de structuur om tot beheerspremies te komen.

7. Ondersteunende maatregelen

Zonder hier in detail op in te gaan wordt het standpunt van het agentschap bijgetreden.

Het is zeker nodig om het uitvoeringsbesluit op een aantal vlakken te vereenvoudigen.

De stappen om een beheersovereenkomst af te sluiten en om concrete beheerspremies te bekomen moeten nu een zeer zware procedure doorlopen. Dit is zeker te zwaar voor die vaartuigen die enkel een regelmatig en terugkerend onderhoud nodig hebben.

Het faciliteren van publiek zichtbare ligplaatsen blijft een belangrijk aandachtspunt.

Het geheel van overheidsmaatregelen die de zorg voor het waardevol varend erfgoed beogen moet ook nadrukkelijker worden geïntegreerd in het globale beleid van de Vlaamse overheid, ondermeer inzake onroerend erfgoed, havens en waterwegen, scheepvaart en toerisme, veiligheid en milieu.

8. Handhaving

Het decreet moet worden aangevuld met minimale maar concreet haalbare bepalingen.

Ook op vlak van handhaving kan de opmaak van een beheersnota tussen voorlopige en definitieve bescherming een preventieve functie hebben.

De doelstellingen van de eigenaar zijn dan immers beter gekend en sluiten dichter aan bij het beoogd beheer na de definitieve bescherming.

Slotbemerking

Gezien de dynamische en positieve samenwerking tussen de KCML en het agentschap wordt gevraagd dat de KCML ook betrokken wordt bij de herziening van het decreet en aansluitend uitvoeringsbesluit.

Gent, 12 juni 2012

De adjunct-secretaris
IVde Afdeling,

De ondervoorzitter
IVde Afdeling,

Gudrun VAN BRANDEN

Philippe MONSIEUR